

12 ביולי 2015

לכבוד

הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים

באמצעות דואר אלקטרוני: banking@mof.gov.il

א.ג.ג,

הנדון: הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים –

עמדת הפניקס חברה לביטוח בע"מ

ביום 3 ביוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים ("להלן הוועדה"). על הוועדה להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים הנדרשים ועל צמצום החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור.

הוועדה פנתה לציבור לשם הגשת עמדות.

הפניקס חברה לביטוח בע"מ ("הפניקס") מתכבדת בזאת להציג מספר נושאים לשיקול דעת הוועדה.

1. ראשית דבר

- 1.1. בפתח הדברים ובטרם נפרוס את התייחסותנו להלן, נעיר כי אנו מברכים על פעילות הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (להלן: "הוועדה"), המהווה בראייתנו המשך טבעי לפעילות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית¹ ולפעילות הוועדה לשיפור השיתוף בנתוני אשראי² (להלן בהתאמה: "הוועדה להגברת התחרותיות" ו-"הוועדה לשיתוף בנתוני אשראי", וביחד להלן: "הוועדות").
- 1.2. קביעת היסוד של הוועדות הינה כי מערכת הבנקאות בכללה ושוק האשראי הקמעונאי בפרט, מאופיין בריכוזיות גבוהה ובדומיננטיות של המערכת הבנקאית ואין בו תחרות משמעותית מצד גופים חוץ בנקאיים.

¹ דוח הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית מיום 19 במרץ 2013 ("דוח הוועדה להגברת התחרות במערכת הבנקאית"), עמוד 13.

² דו"ח הביניים של הוועדה לשיפור המערכת לשיתוף בנתוני אשראי – מאי 2015 ("דוח הביניים של הוועדה לשיפור בנתוני אשראי").

1.3. אנו תומכים בתובנות של שר האוצר ונגידת בנק ישראל, אשר היוו בסיס לקביעת מטרות הוועדה, לפיהן יצירת תחרות אמיתית ותאפשר אך באמצעות הכנסת שחקנים חדשים לתחום והסרת החסמים הקיימים.

1.4. יחד עם זאת, כפי שצויין בדוח הוועדה להגברת התחרות במערכת הבנקאית, לא די בכניסתם של שחקנים חדשים לתחום בכדי להביא ליצירת תחרות אמיתית, שכן תחרות אמיתית תושג אך באמצעות כניסתם של שחקנים חדשים שהינם בגודל דומה לשחקנים במערכת הבנקאית ואשר יש להם יכולת אפקטיבית להציע תחרות אמיתית.

1.5. ברוח זו, בדוח הוועדה להגברת התחרות במערכת הבנקאית הובהר כי יש חשיבות רבה לכך שהגופים המוסדיים, וביניהם חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל ("הגופים המוסדיים") יובילו את התחרות עם מערכת הבנקאות בתחום האשראי הקמעונאי, והומלץ ליצור מנגנונים שיאפשרו הקצאת אשראי קמעונאי על ידי הגופים המוסדיים³.

1.6. הפניקס חברה לביטוח בע"מ ("הפניקס"), כפי שהציגה בפני הוועדה לשיתוף בנתוני אשראי, מעוניינת בכניסה לשוק האשראי הקמעונאי. אולם, החסמים העומדים בפניה, כמו בפני גופים מוסדיים אחרים, הם רבים. ביניהם, החיסרון בתחום המידע האשראי על הלווים מול המערכת הבנקאית והחסמים הרגולטוריים.

1.7. אנו מבקשים כי הוועדה תשים, כמטרה והמלצה מרכזית בדוח הוועדה, את הטיפול חסמי כניסה אלו ותפעל להסרתם.

1.8. להלן במכתב זה נפרט בקצרה את היתרונות הגלומים בכניסתם של גופים מוסדיים לתחום השירותים הקמעונאיים, והאשראי הקמעונאי בפרט, ואת חסמי הכניסה הבולטים לכניסה זו. לנוחיותכם, אנו מצרפים את המכתב מיום הרביעי ביוני 2015 שהגישה הפניקס לדו"ח הביניים של הוועדה לשיפור המערכת לשיתוף בנתוני אשראי, המצורף **כנספת א** למכתבנו זה.

2. יתרון הגופים המוסדיים בהגברת התחרות בתחום האשראי הקמעונאי:

לגופים המוסדיים יכולת להביא לתחרות אמיתית בתחום האשראי הקמעונאי, אשר תתאפשר אך באמצעות כניסתו של גוף עם מקורות כספיים זמינים בהיקף גדול, בעל יכולת מקצועית ליצור ולהציע מיגוון מוצרים ואלטרנטיבות של ריבית בהתאמה ללקוחות השונים, ובעל יכולת תפעולית וניהולית אשר תאפשר מתן שירות מיטבי ללקוח.

³ שם, עמוד 14.

בין יתרונות הגופים המוסדיים בתחום זה ניתן למנות את היתרונות הבאים :

- 2.1. לגופים המוסדיים מקורות כספיים זמינים בהיקף גדול - הגופים המוסדיים מנהלים נכסים בהיקף של מאות מיליארדי ש"ת, הפנויים להשקעות.
- 2.2. לגופים המוסדיים יתרונות בשיווק, בניהול ובתפעול מערכי אשראי קמעונאי, יכולות אשר מתחייבות לצורך כניסה לתחום האשראי הקמעונאי באופן שמציע תחרות אמיתית למערכת הבנקאית, וביניהם :
  - 2.2.1. מאגר של לקוחות, היכולים ליהנות ממגוון מוצרי אשראי ;
  - 2.2.2. ידע וכלים לניהול לקוחות, היכולים לשמש גם בנושא האשראי הקמעונאי ;
  - 2.2.3. ידע חיתומי, היכול לשמש גם לצורך האשראי הקמעונאי ;
  - 2.2.4. ידע ביצירת דירוגי אשראי ;
  - 2.2.5. מומחיות במדידת וניהול סיכונים ;
  - 2.2.6. ידע ביצירת מוצרים פיננסיים מגוונים ;
  - 2.2.7. יכולת לשלב את מוצרי האשראי עם המוצרים הקיימים.
- 2.3. הגופים המוסדיים נתפסים בציבור כגוף אמין ויציב אשר מנהל בעבורו את כספי החיסכון הפנסיוני, ולכן פניה לגורם מוכר לקבלת הלוואה תהווה מהלך טבעי ומתבקש.
- 2.4. הגופים המוסדיים כפופים לרגולציה המטילה עליהם אחריות רבה מול הלקוחות. מעבר להשפעה העניינית של כללים אלו, הם פועלים ליצור אמון של הציבור בגוף נותן האשראי, דוגמת אמונו במערכת הבנקאית.
- 2.5. לגוף המוסדי ידע נרחב בתחום האשראי, המאפשר יצירת מודלי חיתום ודירוג אלטרנטיביים. ידע זה מאפשר הרחבת השירות לצרכן הקמעונאי.
- 2.6. השקעה באשראי קמעונאי נותנת יתרון משמעותי של פיזור סיכון, דבר העשוי להניב השקעות שיחס הסיכון – תשואה בהם יכול להתאים לצרכיו של גוף מוסדי.
- 2.7. עמיתים של הגופים המוסדיים יוכלו ליהנות מתנאי ריבית אטרקטיביים לאור הקטנת סיכון האשראי הנובע מהביטחון שמקנה החיסכון הפנסיוני של העמית.

3. חסמי הכניסה בתחום פערי המידע:

3.1. חסם כניסה מרכזי נובע מפערי הידע על הלקוח בין המערכת הבנקאית לגוף המוסדי. ללא השוואת האינפורמציה העומדת בפני הגופים המוסדיים לזו העומדת בפני התאגידים הבנקאיים, לא יכנסו הגופים המוסדיים לתחום זה. השוואה זו צריכה להיעשות בתנאים מיטיבים – הנותנים לגוף המוסדי ראייה כוללת של נתוני האשראי ויכולת לנתח אותם ולבנות מודל באופן עצמאי. מחיר השימוש במאגר המידע צריך להיות כזה שאינו יוצר חסם כניסה בפני עצמו לכניסה לשוק האשראי הקמעונאי.

3.2. לענין זה אנו מפנים להערות שהגישה הפניקס לדו"ח הביניים של הוועדה לשיפור המערכת לשיתוף בנתוני אשראי, במכתבנו מיום הרביעי ביוני 2015 אשר צורף כנספח א למכתבנו זה.

4. השוואה מעמד הגוף המוסדי בתחום הריביות:

4.1. חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, התשנ"ג-1993 כולל מגבלות על שיעור הריבית אותו רשאי גוף שאינו תאגיד בנקאי או תאגיד עזר (משמע, חברות כרטיסי אשראי) לגבות מיחיד.

4.2. כך נוצר יתרון מובנה למערכת הבנקאית ולאשראי החוץ בנקאי שנותנות חברות כרטיסי אשראי. הללו זכאיות לתמחר נכון את הסיכון האשראי, בעוד הגוף המוסדי מתחייב למערכת חוקית נפרדת ההופכת אותו לפחות תחרותי.

4.3. ודוק. הכוונה של הגוף המוסדי אינה לגבות ריבית גבוהה מהמערכת אלא דווקא ריבית תחרותית. אולם, במקרים רבים לבנק יתרון של בטוחות למול הגוף המוסדי, ובכך דומה הגוף המוסדי יותר לחברות כרטיסי האשראי המעמידות אשראי (כמעט)⁴ ללא בטחונות.

4.4. הצעתנו היא כי ישווה מעמד הגוף המוסדי למעמד הבנקים וחברות כרטיסי האשראי.

5. חסמי כניסה הנובעים מכללי ההשקעה:

5.1. כניסה לתחום האשראי קמעונאי מחייבת מסה קריטית. ההוצאות הכרוכות בהקמת מערך כזה הן גבוהות, ונדרשת היערכות ארגונית, חיתומית, שיווקית וכמובן, פיננסית. המרווח אינו גבוה למול לסיכון הפרטני, ועל מנת שהפעילות

⁴ לחברות כרטיסי האשראי יש לעיתים יתרון מול הגוף המוסדי, כיוון שהבנק מחויב לכבד את החזר ההלוואה ככל שהוא פרוש על כרטיס האשראי, ובכפוף להסכמים בין מנפיקים משותפים.

תהיה כדאית, צריך היקף פעילות והיקף מקורות נרחב. לצורך האמור נדרשים שינויים והתאמות מסוימים בכללי ההשקעה⁵.

5.2. ענין נוסף כרוך בכיסוי עלויות הקמת וניהול מערך האשראי הקמעונאי. כאמור הקמה וניהול של מערך של אשראי קמעונאי היא ענין יקר. על אף האמור, כללי ההשקעה מגבילים את היכולת לכסות את ההוצאות היחסיות (לרבות דמי ניהול) ממקורות של עמיתים, על אף שבפעילות קמעונאית ראויה יכולה להיות לעמיתים תשואה עודפת. מצב זה עלול לנתב את מרבית הפעילות למקורות שאינם מקורות של עמיתים, ולא ברור שבכך יש די.

6. אנו מקווים כי האמור יסייע בידי הוועדה. אם, לפי שיקול דעת חברי הוועדה, תתבקש הרחבה בנדון, נשמח להופיע בפני הוועדה.

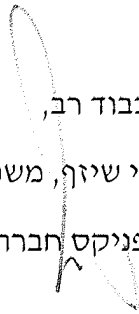
7. לתשומת לב הועדה: על אף האמור בקול קורא להגשת עמדות, מאחר והמסמך כולל ניתוחים פנימיים והערכות של קבוצת הפניקס, נבקש כי לא יופץ לציבור הרחב אלא יוגבל לשימושי הוועדה. ניתן להפיצו למשרד האוצר, וזאת בכפוף לאמור לעיל.

8. אנו לרשותכם לכל הבהרה שתידרש.

בכבוד רב,

בני שיזף, משנה למנכ"ל

הפניקס חברה לביטוח בע"מ

"תקנות ההשקעה" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012
 "כללי ההשקעה" - חוזר של משרד האוצר מיום 14.8.13 בנושא: "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים".
 "הקודקס" - קודקס הרגולציה של משרד האוצר - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, מהדורה 2 מיום 10.6.14, חלק 2 בשער 5, פרק 4.
 "תקנות הוצאות" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), תשס"ח - 2008.

